

Råderummet udgør 109 mia. kr. i 2040

Af Niklas Praefke (24 28 24 52)

16-04-2025

Resumé

- Det finanspolitiske råderum er et mål for, hvor mange penge politikerne i de kommende år kan anvende på enten højere offentlige udgifter eller lavere skatter. Det bliver derfor et centralt element i regeringens kommende økonomiske plan, som de har lovet til efteråret. Derfor har CEPOS beregnet, hvor stort råderummet forventes at være i 2040 i en kommende plan.
- Målt i forhold til 2025 er der i 2040 ifølge CEPOS' beregninger et råderum på 109 mia. kr. ved et balancepunkt for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2040.
- Til sammenligning udgør det demografiske træk 37,4 mia. kr.
- Det frie råderum er estimeret til 51 mia. kr., når der korrigeres for reservationer, indgåede aftaler og demografisk træk.
- Et løft i forsvarsudgifterne til 3,7 pct. af BNP kræver 42 mia. kr., hvilket svarer til det niveau, NATO's generalsekretær, Mark Rutte, har anbefalet. Der er med andre ord plads til at øge forsvarsudgifter substantielt inden for råderummet.
- Det skal understreges, at det demografiske træk ikke er "pligtmilliarder". En lavere offentlige forbrugsvækst vil øge det frie råderum, som så kan bruges på andre initiativer.
- En målsætning om et strukturelt underskud på 0,5 pct. af BNP i 2040 vil være en opstramning ift. den nuværende fremskrivning og derfor øge den finanspolitiske holdbarheden fra 36 til 45 mia. kr.

Det finanspolitiske råderum

Det finanspolitiske råderum er et mål for, hvor meget plads der er til nye politiske initiativer på skatte- og udgiftsområdet inden for et givent mål for den strukturelle saldo frem mod planlægningshorisonten, som i denne analyse er 2040.

Det finanspolitiske råderum er beregnet i en samlet fremskrivning på baggrund af den vedtagne skat-tepolitik, gældende regler og andre besluttede initiativer under.¹

Det finanspolitiske råderum opdateres i forbindelse med de mellemfristede fremskrivninger. På baggrund af Finansministeriets seneste mellemfristede forløb, *Opdateret mellemfristet forløb – februar 2025*,² har CEPOS beregnet råderummet i 2040 ved forskellige målsætninger for den strukturelle saldo.

¹ Finansministeriet: "[Det finanspolitiske råderum](#)".

² Finansministeriet: [Opdateret mellemfristet forløb – februar 2025](#), 19. februar 2025.

Råderumsscenarier i 2040

Det er et politisk valg, hvad målet for den strukturelle saldo skal være frem mod planlægningshorisonten, som her er 2040.

I det nuværende forløb, hvor planlægningshorisonten er 2030, opererer Finansministeriet med en strukturel saldo på -0,9 pct. af BNP i 2040. En strukturel saldo, der er højere end -0,9 pct. af BNP, vil dermed være en opstramning i forhold til det nuværende forløb.

Tilsvarende kan forløbet lempes, dog kun til -1,0 pct. af BNP pga. budgetlovens grænse for underskuddet på den strukturelle saldo.³

Enhver opstramning vil betyde, at den finanspolitiske holdbarhed (HBI) øges fra de nuværende 1,2 pct. af BNP, mens det modsatte er tilfældet ved en lempelse.

Tilpasningen af den strukturelle saldo forudsættes i beregningerne at ske i perioden 2031-2040, så det nuværende balancepunkt om en strukturel saldo på -0,5 pct. af BNP i 2030 fastholdes.

I scenariet, hvor man sætter et balancepunkt for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2040 – som man i dag også opererer med i 2030 – vil råderummet i 2040 beløbe sig til 108,9 mia. kr.

Opstramningen vil betyde, at den finanspolitiske overholdbarhed øges fra 1,2 pct. af BNP til 1,5 pct. af BNP, svarende til 45 mia. kr.

Tabel 1
Råderum og finanspolitisk holdbarhed ved forskellige balancepunkter

<i>Strukturel saldo i 2040, pct. af BNP</i>	<i>Råderum i 2040, mia. kr.</i>	<i>HBI, pct. af BNP</i>
0,0	94,1	1,9
-0,1	97,1	1,9
-0,2	100,1	1,8
-0,3	103,0	1,7
-0,4	105,9	1,6
-0,5	108,9	1,5
-0,6	111,8	1,5
-0,7	114,8	1,4
-0,8	117,8	1,3
-0,9	120,7	1,2
-1,0	123,7	1,1

Kilde: CEPOS-beregninger pba. Finansministeriet.

Det frie råderum i 2040

Råderummet opgøres som den højest mulige vækst i det offentlige forbrug målt i forhold til et scenarie med nulvækst. Men da der allerede er indgået aftaler, som øger det offentlige forbrug, ligesom der er andre aftaler, der reducerer eller udvider råderummet, skal der korrigeres for det for at finde det frie råderum. Korrigeres der for reservationer og aftaler, samt for det demografiske træk, så er det frie råderum 51,1 mia. kr. i 2040, jf. tabel 2 nedenfor.

Dertil kommer, at regeringen har præsenteret et udspil til en 10-årsplan for psykiatrien, som i udspillet kræver finansiering for 2,6 mia. kr., hvilket hvis vedtaget vil reducere det frie råderum yderligere.⁴

³ Det anbefales ikke at gå helt til -1 pct., da selv mindre forværringer af den strukturelle saldo vil bringe os i konflikt med budgetloven.

⁴ Regeringen: [En stærkere psykiatri – En samlet 10-årsplan for psykiatrien](#), 8. april 2025.

Til sammenligning vil et løft i forsvarsudgifterne til 3,7 pct. af BNP kræve 42 mia. kr., hvilket svarer til det niveau, NATO's generalsekretær, Mark Rutte, tidligere har anbefalet. Der er med andre ord plads til at øge forsvarsudgifterne substantielt inden for råderummet.

Det skal understreges, at det demografiske træk ikke er "pligtmilliarder". Det demografiske træk på det offentlige forbrug er et udtryk for, hvordan befolkningsændringer umiddelbart påvirker det offentlige forbrug, hvis der skal bruges samme udgift pr. bruger af det offentlige forbrug som i dag. Det demografiske træk er en helt mekanisk opgørelse som fx ikke tager højde for, at man kan dække det demografiske træk igennem øget produktivitet. Dvs. hvis produktiviteten øges med 0,4 pct. om året kan det demografiske træk fuldt ud dækkes gennem øget produktivitet. En lavere offentlige forbrugs-vækst vil øge det frie råderum, som så kan bruges på andre initiativer.

Tabel 2**Det frie råderum i 2040 ved balancepunkt på -0,5 pct. af BNP**

	<i>mia.kr.</i>
Råderum	108,9
Demografisk træk	-37,4
Forsvar	-14,5
Grønt råderum	-0,3
Estimat for andre indgåede politiske aftaler (beskæftigelsesreform, gymnasiereform, sundhedspakke, grøn omstilling mv.)	-5,7
Frit råderum	51,1

Kilde: CEPOS-beregninger pba. Finansministeriet og indgåede aftaler (opgjort pr. 10. april 2025).